

รูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Model of Administration for Learning Environment in the Basic Education Schools

นินา พงษ์เดช¹
จิณณวัตร ปะโคทั้ง²
อศุภฤทธิ อุตัยรัตน์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อประเมินรูปแบบและ 4) เพื่อนำเสนอรูปแบบ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดสำนักเขตตรวจราชการที่ 9 ทั้งหมด 289 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 867 คน และการศึกษากรณีศึกษาต้นแบบ จำนวน 3 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร และครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นพื้นฐานรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
2. ผลรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเพื่อให้สถานศึกษาวางแผนการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ โครงสร้าง และนำไปสู่การปฏิบัติจริง 2) ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การดำเนินการหรือใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาและเอื้อต่อการเรียนรู้และฝึกฝนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการประสานความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทั้งภายในสถานศึกษาและชุมชน
3. ผลประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
4. ผลการนำเสนอรูปแบบพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นตรงกับรูปแบบและประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารสิ่งแวดล้อม, การจัดการเรียนรู้

¹ หลักสูตรดุขุภักดีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Abstract

The purposes of this research were to 1) study a current status, problems and requirement 2) create a model of administration for learning environment in the basic education schools 3) evaluate a model of administration for learning environment in the basic education schools 4) present a model of administration for learning environment in the basic education schools .The sample were teachers and personnel in basic education in the office Inspection Area nine totally 289 schools whole were 867 people and case study excellent education (Best Practice) of three school. The instruments used in the study were in-depth interview, the document analysis ,the statistics used in this research included the data analysis, the average ($\bar{X}$) and the standard deviation (S.D.) and compared to the defined criteria.

The research findings were as follows;

1. Current status, problems and requirements for the environmental management that promote learning in the basic education was found that administrators, teachers and the committee in basic education overall practicing at high level considering it was found that the side with the highest mean score was the learning management during the side with the lowest is learning activities .

2. A model of administration for learning environment in the basic education schools that promotes learning in the basic education based on learning principle, principle of integration, principle of participation, including of principle of reason, process, criteria, instrument and success condition which consist of 4 components were 1) management, 2) learning management 3) the promotion of learning 4) the relationships with the community to support participation in school and community.

3. Conformity assessment of a model of administration for learning environment in the basic education schools at the most level.

4. The presentation found that the experts were agreement with the model and the evaluation of suitability, possibility, helpfulness of the administration for learning environment in the basic education schools was overall at the most high level.

Keywords : Environmental Management, Learning Management.

บทนำ

สิ่งแวดล้อมในประเทศไทยเป็นปัญหาที่สะสมมาตั้งแต่อดีตโดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยได้เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขึ้นอย่างเป็นรูปแบบ ได้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้กันอย่างมากมาย และเพิ่มขึ้นควบคู่กับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัด จึงไม่อาจรองรับการขยายตัวของปริมาณความต้องการได้ แม้จะได้ระบุให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ก็มีอาจทดแทนการร่อยหรอของทรัพยากร ธรรมชาติและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมได้อย่างเพียงพอ จึงเป็นวิกฤติที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของปวงชนชาวไทยโดยตรงมากยิ่งขึ้นทุกขณะ จำเป็นจะต้องดำเนินการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมภายในประเทศและให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ (มูลนิธิการศึกษาไทย 2556 : 1-3)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555-2559 : 48) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวนประชากรในโลกที่มากขึ้น ได้สร้างแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโลกให้เสื่อมโทรมลง ส่งผลกระทบต่อความแปรปรวนของสภาพ

ภูมิอากาศ และการเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้งขึ้น ประเทศไทยจึงต้องยกระดับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยปกป้องทรัพยากรเพื่อรักษาความสมดุลยั่งยืนของระบบนิเวศ ด้วยการพัฒนากระบวนการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมและปรับรูปแบบการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ขณะเดียวกัน ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพัฒนาพลังงานทางเลือก เพื่อรองรับความต้องการใช้พลังงานในประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม โดยหลักสูตรขั้นพื้นฐานได้มีการกำหนดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษา และกลุ่มพลศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปลูกฝังเจตคติที่ดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งในหลักสูตรได้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศและโลก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม เพราะการศึกษา เป็นกระบวนการที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ทักษะ และจิตสำนึกในด้านสิ่งแวดล้อม แก่มนุษย์ได้ เสถียร เลิศอาวาส (2554 : 1) กล่าวว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่จำเป็นต้อง อาศัยการพัฒนาความรู้ ความคิด การเห็นความสำคัญ และสร้างเสริมจริยธรรม ตลอดจนจิตสำนึก ของประชาชนทุกระดับของสังคมโลก การพัฒนาและสร้างเสริมสิ่งเหล่านี้ สามารถกระทำได้ด้วยการให้การศึกษาในหลายรูปแบบ

สถานศึกษาที่ดีมีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ ย่อมมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ คุณธรรม บุคลิกลักษณะ และนิสัยใจคอ รวมถึงความสามารถในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องให้ความสำคัญ และจำเป็นอย่างยั้งที่จะต้องปลูกฝังให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อการจัด บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ สถานศึกษาที่มีบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมดีจะทำให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาเกิดความรู้สึกรักภูมิใจ ภูมิใจ อบอุ่น สบายใจรู้สึกในความเป็นเจ้าของและอยากมาสถานศึกษา บรรยากาศที่ดีในสถานศึกษามีอิทธิพลในการเสริมสร้างความคิด จิตใจและคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้ (พระอริการดำรง ต้องรักชาติ 2552 : 59)

จากลักษณะและความสำคัญของการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จึงกล่าวได้ว่า การบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยั้งที่โรงเรียนทุกระดับจะต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อ ตอบสนองความต้องการของสมาชิกในโรงเรียน เพราะ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของทุกคนที่เป็นสมาชิกของโรงเรียน ถ้าหากโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ดี มีความเหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นที่จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้สมาชิกเติบโตและพัฒนาไปในทิศทางที่ดี ที่พึงประสงค์ได้ ดังนั้น การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษา จะต้องบริหารจัดการให้ครูพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงการแก้ไขตนเองได้ อันจะส่งผลการพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสำเร็จของการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จะต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือในสถานศึกษาเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์ 2557 : 12) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและนำหลักการบริหารการเรียนรู้ (Learning : L) การบูรณาการ (Integration : I) และการมีส่วนร่วม (Participation : P) ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถทำไปเป็นแนวทางในการวางรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากร ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักเขตตรวจราชการที่ 9
3. การศึกษากรณีศึกษาโรงเรียนที่มีแนวการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ระยะที่ 1 ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยตัวแปรใน 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ ขั้นตอนย่อยที่ 1 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนย่อยที่ 2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพปัจจุบัน ปัญหาบริบท และแนวทางในการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จและขั้นตอนที่ 3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวคิดของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

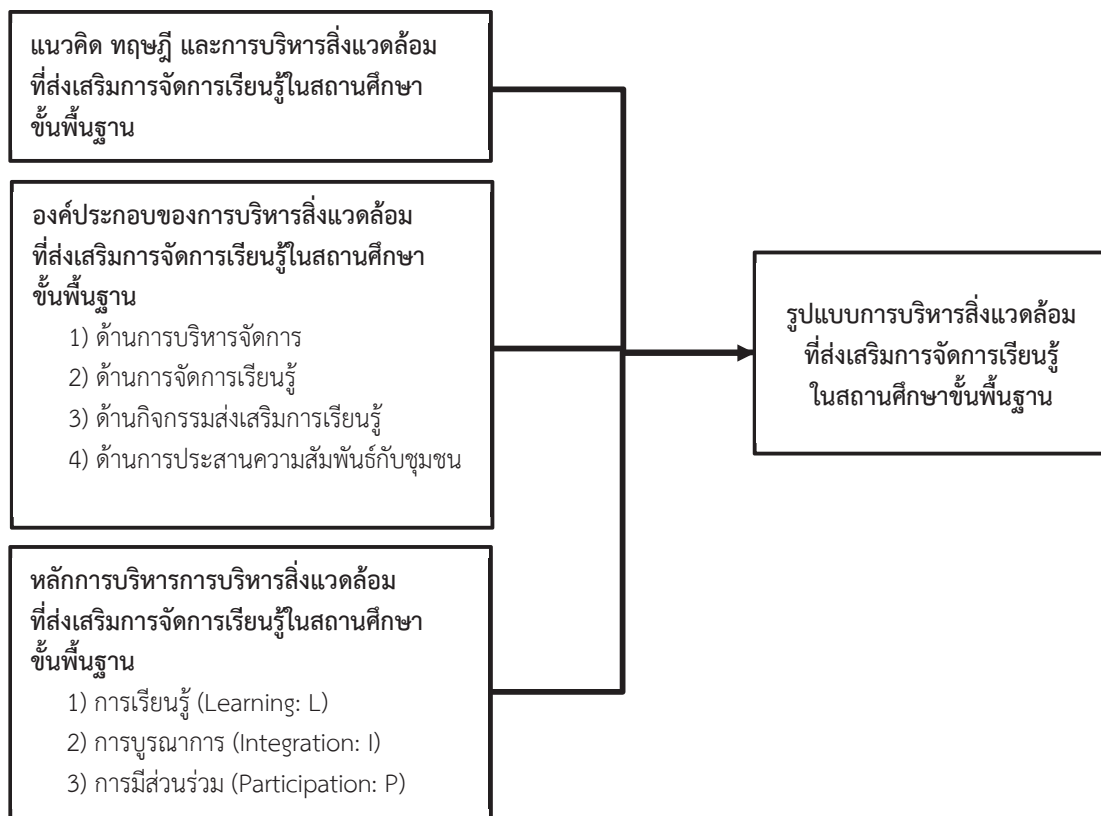
ระยะที่ 2 ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ระดับความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 4 ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. กรอบแนวคิดคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
2. กรอบแนวคิดที่วิเคราะห์จากนักวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรได้แก่

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักเขตตรวจราชการที่ 9
3. การศึกษากรณีศึกษาโรงเรียนที่มีแนวการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีเด่น (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมจำนวน 3 คน ในสถานศึกษา 1 แห่ง ซึ่งเป็นบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักเขตตรวจราชการที่ 9 ได้แก่ อำนาจเจริญ นครพนม มุกดาหาร สกลนคร อุบลราชธานี ศรีสะเกษ และยโสธร โดยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทั้งหมด 289 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 867 คนและการศึกษากรณีศึกษาโรงเรียนที่มีแนวการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีเด่น (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านคลองเพชรสวย อำเภอนาขะผา จังหวัดศรีสะเกษ โรงเรียนเทศบาล 2 พิบูลวิทยาการ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี โรงเรียนบ้านอาราง อำเภอนาขะผา จังหวัดศรีสะเกษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. **แบบวิเคราะห์เอกสาร** เป็นแบบบันทึกข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือ 1) แบบวิเคราะห์เอกสารตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) แบบวิเคราะห์เอกสารตามขอบข่ายการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. **แบบสอบถาม** เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. **แบบสัมภาษณ์เชิงลึก** แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบแนวคิดแล้ววิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีความเที่ยงตรงใช้ได้ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ควรมีความเชื่อมั่น .80

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารครูที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักเขตตรวจราชการที่ 9 ทั้งหมด 289 โรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 867 คน โดยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. การศึกษากรณีศึกษาโรงเรียนที่มีแนวทางการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีเด่น (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนนักเรียน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย

1. สร้างรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3. การสร้างและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และปรับปรุง แก้ไขรูปแบบและคู่มือรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ ที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน

ระยะที่ 4 นำเสนอรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการดังนี้

1. การนำเสนอรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) จำนวน 17 คน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านบริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาานิเทศก์ ครู ผู้นำชุมชน และผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2. ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดทำรายงานรูปแบบการบริหาร
สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยมี ดังนี้

ระยะที่ 1 พบว่า จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการบริหารสิ่งแวดล้อม
ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ
2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 4) ด้านการประสานความสัมพันธ์กับชุมชน

ระยะที่ 2 พบว่า

1. รูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้
องค์ประกอบหลักจำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 ด้านการบริหารจัดการเพื่อให้สถานศึกษาวางแผนการกำหนด
นโยบายวิสัยทัศน์และโครงสร้างการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติภายใน
สถานศึกษาและชุมชนมีแนวดำเนินการ 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายด้านการบริหารสิ่งแวดล้อม
ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา 2) การกำหนดโครงสร้างการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
ในสถานศึกษา 3) การนำนโยบายด้านการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ไปสู่การปฏิบัติ
4) การกำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
และมีตัวบ่งชี้ 15 ตัว

องค์ประกอบหลักที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การดำเนินการหรือใช้วิธีการต่าง ๆ
ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักสูตร
การเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริงมีแนวดำเนินการ 4 องค์ประกอบย่อย
ดังนี้ 1) ครูพัฒนาตนเองและนำความรู้ไปใช้พัฒนากระบวนการสิ่งแวดล้อม 2) การพัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อม
ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ รายวิชาเพิ่มเติม หรือ รายวิชาพื้นฐาน หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือบูรณาการสิ่งแวดล้อม
ที่เชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมระดับโลกและระดับท้องถิ่น 3) การจัดกิจกรรมเรียนรู้ตามหลักการสิ่งแวดล้อมศึกษา
ที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพเงื่อนไขของสถานศึกษาและชุมชน 4) แหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมภายใน
สถานศึกษา และในชุมชนและมีตัวบ่งชี้ 12 ตัว

องค์ประกอบหลักที่ 3 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อบริหารการจัดการทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้และฝึกฝนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน
อย่างต่อเนื่องมีแนวดำเนินการ 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ได้แก่ ด้านขยะ ด้านน้ำ ด้านพลังงาน ด้านความหลากหลายชีวภาพ เป็นต้น 2) สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจาก
การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 3) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ครู นักเรียน
ในสถานศึกษาและมีตัวบ่งชี้ 11 ตัว

องค์ประกอบหลักที่ 4 ด้านการประสานความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม
ทั้งภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษากับชุมชนซึ่งมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานการบริหาร
สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษามีแนวดำเนินการ 2 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) เครือข่าย
ที่มาร่วมการบูรณาการความรู้ร่วมกับกิจกรรมด้านการบริหารสิ่งแวดล้อม กับสถานศึกษา 2) ลักษณะการมีส่วนร่วม
ของเครือข่ายและมีตัวบ่งชี้ 2 ตัว

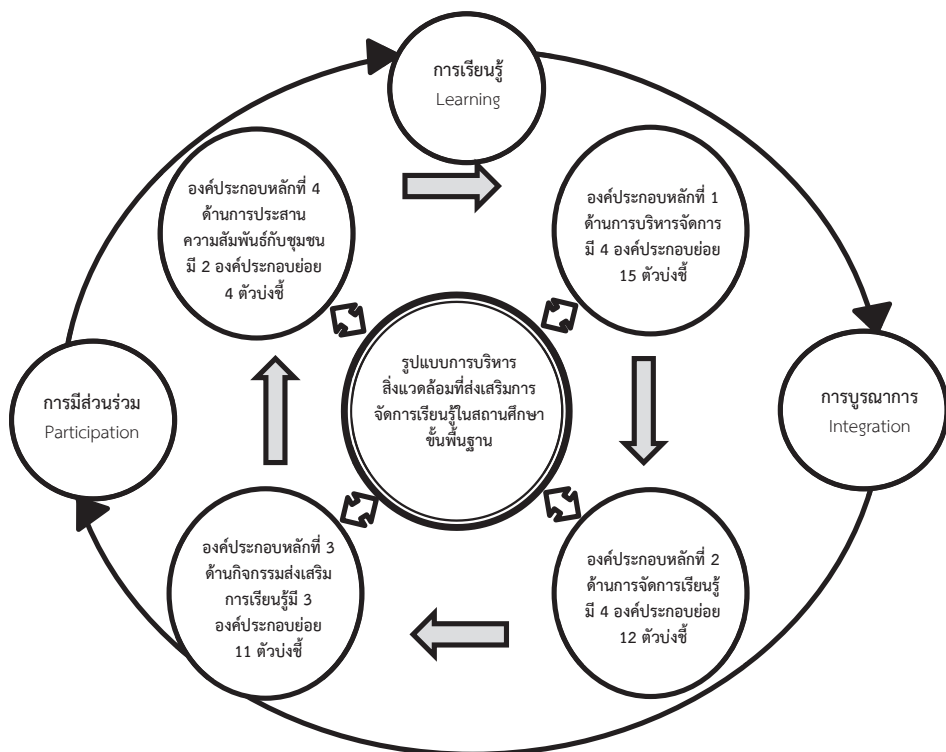
2. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเหมาะสม โดยรวม
อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการประสานความสัมพันธ์กับชุมชน และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

3. ผลจากการสร้างและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่าคู่มือการใช้รูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการจัดรูปแบบการพิมพ์ที่เหมาะสมส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความชัดเจนของเนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือรูปแบบ

ระยะที่ 3 ผลการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการประสานความสัมพันธ์กับชุมชน และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

ระยะที่ 4 ผลการนำเสนอรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) โดยประเมินผลความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่า การประเมินความเหมาะสมโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการประสานความสัมพันธ์กับชุมชน และมีความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ จะได้แผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อภิปรายผล

สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับวิเชียร กระพี้แดง (2548 : 1-2) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาและชุมชน ด้านการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านการร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก ส่วนปัญหาและอุปสรรคการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมทั้งหมดยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย มีอยู่ด้านเดียวคือ ด้านการร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเสถียร เลิศอาวาส (2550 : บทคัดย่อ) การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก อันดับแรกได้แก่ ด้านการบริหารจัดการรองลงมา ได้แก่ ด้านกายภาพ และด้านการจัดการเรียนการสอน ระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งงาน และขนาดของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากและไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และณัฐยานี พลศรีเมือง (2550 : 49) การบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลเวียงเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้เห็นว่า สภาพการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาในด้านการบริหารจัดการ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ด้านจัดการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับมาก ด้านส่งเสริมการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับมาก และด้านสัมพันธ์ชุมชน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ผลการนำเสนอรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) โดยประเมินผลความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบ ซึ่งผลจากการประชุมสนทนากลุ่มและการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการประสานความสัมพันธ์กับชุมชน และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการประชุมสนทนากลุ่มและประเมินผลความเหมาะสม และความเป็นไปได้รอบหนึ่งแล้ว จากนั้น ได้ปรับปรุง เพิ่มเติมข้อบกพร่องจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จึงทำให้ได้รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในทางปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ขวลิต คำราม (2552 : 53) การศึกษาสภาพการดำเนินงาน จัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ด้านการบริหาร จัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และด้านการจัด กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมอยู่ใน ระดับมาก ส่วนด้านการประสานความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และสุจิตตา โยะผุย (2552 : 1-2) ผลการดำเนินงานของโรงเรียน สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Eco-school) พบว่า ระดับความคิดเห็นของการดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อมศึกษาตามกรอบที่สังเคราะห์ใหม่ 8 ด้าน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” โดยผู้บริหารและครู

โรงเรียนเทศบาลคุ้มหนองคูเห็นว่ากิจกรรมที่มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาและด้านระบบการจัดการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนผู้บริหารและครูโรงเรียนเทศบาลบ้านตูมเห็นว่ากิจกรรมที่มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุดคือ ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำรูปแบบจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด
2. สถานศึกษา ระดับประถมศึกษา หรือขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำรูปแบบจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
3. จากผลการประเมินรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเมินผลความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของยุทธศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความเหมาะสมเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ดังนั้นผู้บริหารควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ หรืออัตลักษณ์ สถานศึกษา หรือ นโยบายหรือเป้าหมายที่ให้ความสำคัญกับงานด้านบริหารสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา และชุมชน มีการประเมินผล ทบทวนการดำเนินการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาตลอดเวลา เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและให้บริการในทุก ๆ ด้านในสถานศึกษาและชุมชน
4. การนำรูปแบบการบริหารสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จทางการศึกษาของผู้วิจัย ซึ่งสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์และความร่วมมืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และ รศ.ดร.จินณวัตร ปะโคทั้ง และ รศ.ดร.อศวลทิ อุตยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องของการศึกษาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 11. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งคลังสินค้าและครุภัณฑ์, 2555.

ณัฐธยาน์ พลศรีเมือง. การบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา ตำบลเวียงเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2550.

นปดล นพเคราะห์ และคนอื่น ๆ. การศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556.

- นฤมล อภินิเวศ และคนอื่น ๆ. แนวทางสร้างสรรค์ โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eco-School). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555.
- พระอธิการดำรง ต้องรักชาติ. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนขยายวิวัฒน์วิทยา ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2550.
- มูลนิธิการศึกษาไทย. รายงานศึกษาวิจัยผลกระทบและพัฒนการของสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน อีโคสคูล. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2556.
- วิเชียร กระพี้แดง. การศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวทางการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.
- ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์. “เครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา,” ใน วารสารบริหารการศึกษา บัณฑิต. 14, 2 (มกราคม-พฤษภาคม 2557) : 12.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.
- สุจิตตา โยวะผุย. ผลการดำเนินงานของโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Eco-School) กรณีศึกษา โรงเรียนในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- เสถียร เลิศอวาส. การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบุรี เขต 2. ปริญญากศศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2554.

